

IURIE GOTIȘAN

O SCURTĂ RADIOGRAFIE A PIETEI FARMACEUTICE DIN MOLDOVA

Policy Brief

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițiative
Sociale (IDIS) „Viitorul”

2012

Nr. 11, august 2012

Acest produs apare
cu sprijinul Fundației
Friedrich Ebert.

**FRIEDRICH
EBERT**
STIFTUNG

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

POLICY BRIEF

O SCURTĂ RADIOGRAFIE A PIEȚEI FARMACEUTICE DIN MOLDOVA

Iurie Gotișan

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Nici Administrația IDIS „Viitorul” și nici Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” și Fundația Friedrich Ebert nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Diana Lungu – diana.lungu@viitorul.org

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Fundația Friedrich Ebert (FES) este o fundație politică, social-democrată germană scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății.

Cu Republica Moldova, Fundația Friedrich Ebert și-a început colaborarea în anul 1994 prin intermediul Biroului Regional de la Kiev, iar din octombrie 2002, la Chișinău activează un birou permanent al fundației.

Tel.: +373 22 885830

E-mail: fes@fes.md

Acest produs apare cu sprijinul Fundației Friedrich Ebert.

SUMAR

1.	CONTEXT GENERAL	6
2.	CADRUL LEGISLATIV CARE REGLEMENTEAZĂ PIAȚA FARMACEUTICĂ (A MEDICAMENTELOR) DIN REPUBLICA MOLDOVA	7
3.	EVOLUȚIA PIEȚEI ȘI REFORMELE ÎN DOMENIU. EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ...	8
4.	MODALITĂȚI DE FUNCȚIONARE ALE PIEȚEI MEDICAMENTELOR. PRODUCĂTORI, INTERMEDIARI, PREȚURI.	11
5.	UNELE CLIȘEELE DE PE PIAȚA FARMACEUTICĂ DIN MOLDOVA.	12
6.	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	13

SUMAR EXECUTIV

Acest policy brief are drept scop descrierea situației generale de pe piața farmaceutică din Republica Moldova, precum și o abordare exhaustivă a principalelor reforme din domeniu, în particular pe dimensiunea de formare a prețurilor. În particular, analiza încearcă să evidențieze volumul pieței medicamentelor din Moldova, inclusiv cu o tentă comparativă regională. Este descris cadrul legislativ și instituțional de reglementare a acestei piețe, unele experiențe internaționale în domeniu, aspecte și modalități de funcționare a pieței farmaceutice, precum și unele repere din noul Regulament cu privire la formarea prețurilor. Studiul finalizează cu un set de concluzii și recomandări ce pot fi luate în considerație atât de cei ce reglementează piața medicamentelor, precum și de cei ce operează pe această piață, operatori, producători și farmacii.

1. Context general

În ultimii ani piața farmaceutică din Republica Moldova a cunoscut o creștere destul de pronunțată, în special după îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniu, precum și odată cu crearea în 2005 a Agenției Medicamentului¹. Aname acestei entități i-au fost atribuite prin lege funcții de elaborare a politicilor în domeniu și supraveghere, monitorizare, reglementare și asigurarea calității produselor farmaceutice.

Totuși, în pofida dinamicii și dezvoltării ascendente, piața farmaceutică moldovenească este caracterizată printr-o atractivitate relativ scăzută pentru companiile multinaționale de profil din Europa. Astfel, conform unui

clasament anual elaborat de *Pharmaceutical & Healthcare Business Environment*², piața farmaceutică din Moldova a fost evaluată la 211 milioane USD, situată pe locul 19 din cele 20 de piețe analizate din Europa Centrală și de Est. Mai mult, prognozele pentru 2012 sunt în scădere, fapt pentru care aceasta este estimată la 206 milioane USD. Este interesant faptul că în 2008 aceeași unitate de evaluare a piețelor farmaceutice a estimat piața locală la o valoare de 242, plasându-se pe locul 17 din cele 20 de piețe.

Astfel, chiar dacă *Business Monitor International*³ în 2008 prognoza o creștere anuală de 13% a domeniului farmaceutic, valoarea mică a pieței locale, influențată aparent de efectele crizei economice, este unul dintre factorii majori care îi scad atractivitatea. Printre

1 www.amed.md

2 <http://www.marketresearch.com/Business-Monitor-International-v304/Moldova-Pharmaceuticals-Healthcare-Q3-7043895/>

3 <http://www.businessmonitor.com/>

alte motive care limitează atractivitatea pieței farmaceutice din Republica Moldova ar fi protecționismul, un nivel relativ scăzut al instrumentelor legale privind proprietatea intelectuală și opțiunile de rambursare limitate.

Potrivit surselor oficiale, inclusiv Ministerului Sănătății și Agenției Medicamentului, în ultimii cinci ani s-a atins un progres semnificativ în contracararea comercializării medicamentelor contrafăcute, în particular a celor care se importă în țară, iar un factor major în acest proces a constituit introducerea sistemelor automatizate de evidență contabilă la peste 90 din farmaciile din țară. Totuși, în general, numărul instituțiilor farmaceutice responsabile de comercializarea medicamentelor pe piața locală este estimat la peste 900 de unități comunitare cu filiale. Dacă am raporta acestea la numărul populației atunci ar rezulta că o unitate farmaceutică ar deservei în medie cca 3900 de persoane, nivel relativ mic comparativ cu România unde o farmacie deservește în medie aproape 2900 de persoane.

Potrivit mai multor studii și analize în domeniu, în particular cele ale Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate⁴, piața farmaceutică din Republica Moldova este constituită orientativ din 85% medicamente de import, iar cca 15% a preparatelor medicamentoase sunt produse pe piața locală. Aparent, proporția poate varia de la an la an, însă, în linii mari, ponderea actuală este mai mult sau mai puțin sugestivă. Potrivit datelor Agenției Medicamentului, în prezent pe piața din Republica Moldova activează cca 30 de întreprinderi farmaceutice producătoare de medicamente.⁵

4 Monitorul Sănătății: Analiză Expres „Eficiența politicilor de îmbunătățire a accesului la medicamente prin aprobarea și înregistrarea prețurilor de producător la medicamente”, autor Rita Seicaș, februarie 2011.

5 <http://amed.md/Darea%20de%20seama%20AM%202011.pdf>

2. Cadrul legislativ care reglementează piața farmaceutică (a medicamentelor) din Republica Moldova

În general, accesul la medicamente și produsele farmaceutice de bază în Republica Moldova este garantat implicit de Constituție, ca parte a drepturilor cetățenilor la sănătate. Or, asigurarea acestui acces la medicamente esențiale⁶, eficiente, inofensive și de calitate pentru toate categoriile de populație este una din responsabilitățile statului, prevăzută în *Politica de stat în domeniul medicamentului*⁷, aprobată în 2002 (Hotărâre de Guvern nr. 1352 din 03.10.2002). Potrivit Legii ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995⁸ și Legii cu privire la activitatea farmaceutică nr. 1456 din 25.05.1993⁹, prerogativa de stabilire a modului de asigurare a populației cu medicamente și produse para-farmaceutice aparține Guvernului.

De asemenea, *Politica de stat în domeniul medicamentului* stabilește că Ministerul Sănătății și Ministerul Economiei vor promova conceptele reducerii cheltuielilor, aplicării adaosurilor comerciale diferențiate la prețuri și alte intervenții menite să contribuie la diminuarea prețurilor la medicamente și să asigure accesibilitatea lor economică. Totodată, în cadrul acestei politici, guvernul se angajează să întreprindă măsuri printre care se numără:

6 Conform unei definiții a OMS, medicamentele esențiale sunt calificate acele medicamente care satisfac necesitățile prioritare ale populației.

7 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=307874>

8 http://www.ms.gov.md/_files/982-legea%2520411.pdf

9 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313276>

„protejarea producătorului local de medicamente” și „promovarea conceptelor reducerii cheltuielilor, aplicării adaosurilor comerciale diferențiate la preț și altele asemenea, menite să contribuie la diminuarea prețurilor la medicamente și să asigure accesibilitatea lor economică”. Astfel, pe lângă principalele legi există mai multe regulamente și decizii interne, atât ale Ministerului Sănătății, cât și ale Agenției Medicamentului, care reglementează piața farmaceutică din Republica Moldova.

În 2005 a fost creată Agenția Medicamentului, entitate subordonată Ministerului Sănătății și care are drept scop realizarea politicii în domeniu. Politica medicamentului reglementează asemenea aspecte ca *selecția produselor farmaceutice esențiale, finanțarea și stabilirea prețurilor, procurarea și distribuția, utilizarea eficientă a medicamentelor, dezvoltarea resurselor umane, farmacovigilența* și alte aspecte. În cadrul Agenției funcționează Inspectoratul Farmaceutic¹⁰, activitatea căruia este asigurată în baza art. 26 al Legii nr. 1456–XII din 25.05.1993 „Cu privire la activitatea farmaceutică” și HG nr.1252 din 01.12.2005 „Cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale Agenției Medicamentului”. Principalele sarcini după care se ghidează Inspectoratul în activitatea sa sunt:

- Desfășurarea activității farmaceutice în farmacie, indiferent de forma de organizare juridică și de proprietate;
- Desfășurarea activității farmaceutice în depozitele farmaceutice;
- Producerea de medicamente indigene;
- Supravegherea calității medicamentelor indigene și de import.

¹⁰ <http://www.amed.md/s7.html>

Deci, în linii mari, cadrul legislativ și de reglementare a pieței farmaceutice din Republica Moldova este adecvat. Însă, un aspect esențial care nu este suficient de bine reglementat, după cum se declară la nivel oficial, este monitorizarea și analiza impactului politicilor.

3. Evoluția pieței și reformele în domeniu. Experiența internațională

După cum menționasem în sumar, piața farmaceutică din Republica Moldova constituie 85% de medicamente de import și aproximativ 15% de medicamente produse de întreprinderile locale. Spre exemplu, valoarea importului de medicamente în 2009 a fost de 140,7 milioane USD, iar în 2011 aceasta a crescut până la peste 208 milioane USD.¹¹ Potrivit datelor colectate de Agenția Medicamentului la începutul anului 2011, medicamentele importate și înregistrate în Nomenclatorul de Stat pentru perioada 2005-2010 au fost clasate pe grupe de țări după cum urmează:

- Medicamente produse de întreprinderile locale – 14,4%;
- Medicamente produse de întreprinderile din CSI – cca 23%;
- Medicamente produse în Europa Occidentală – 31%;
- Medicamente produse în Europa Centrală și de Est – cca 15,6%;
- Medicamente produse la întreprinderile din statele asiatice – 13%;
- Medicamente produse la întreprinderile din SUA – cca 2%;

¹¹ <http://www.marketresearch.com/Business-Monitor-International-v304/Moldova-Pharmaceuticals-Healthcare-Q3-7043895/>

- Medicamente produse în alte țări – cca 1%.

În general, această partiție poate varia de la an la an, însă, per total, peste 80% din medicamentele comercializate pe piața locală sunt de import și mai puțin de 20% sunt produse intern. Astfel că situația este mai mult sau mai puțin sugestivă. Conform conjuncturii de piață, la începutul anului 2011, sistemul de aprovizionare cu medicamente era format din 71 depozite farmaceutice și aproape 900 farmacii comunitare cu filiale. Trebuie să constatăm că majoritatea farmaciilor sunt amplasate în orașele mari și centrele raionale, iar în o bună parte din localitățile rurale din țară acestea practic lipsesc. Unele date statistice, precum și surse mass-media indică că numărul farmaciilor din mediul rural ar fi puțin peste 300 de unități.¹² Cauzele primare ar fi rentabilitatea scăzută a acestora, depopularea continuă a satelor, dar și lipsa cadrelor farmaceutice sau nedorința acestora de a activa în localitățile rurale.¹³

De asemenea, asigurarea cu medicamente a populației este oferită de cca 1050 secții de asistență cu medicamente ale Centrelor Medicilor de Familie (CMF) cu filialele sale și de 76 farmacii de tip închis ale spitalelor publice. Potrivit raportului de „*darea de seamă*” a Agenției Medicamentului pentru 2011, în Moldova sunt înregistrate 28 de întreprinderi locale de producere a preparatelor farmaceutice. Sistemul de distribuire angro a produselor farmaceutice include un depozit farmaceutic cu capital majoritar de stat în mărime de 99.11%.¹⁴

Potrivit *Legii cu privire la activitatea farmaceu-*

¹² <http://www.europalibera.org/content/article/24291662.html>

¹³ http://www.publika.md/sate-fara-farmacii--oamenii-se-trateaza-cu-ierburi-naturale_608621.html

¹⁴ Monitorul Sănătății: Analiză Express, 2011

tică se permite utilizarea în practica medicală doar a medicamentelor autorizate și înregistrate în Nomenclatorul de Stat a Medicamentelor (NSM). Totodată, această lege prevede și unele cazuri speciale pentru acceptarea introducerii pe piața farmaceutică a medicamentelor neînregistrate. Ca suport legislativ, articolul 11 a acestei Legi presupune că produsele neînregistrate pot fi acceptate pe piață doar în caz de *cataclisme, catastrofe, epidemii, epizootii, intoxicații în masă*, alte cazuri ce amenință sănătatea oamenilor, absența analogilor sau a substituenților pe piața farmaceutică. Comisia Ministerului Sănătății autorizează importul produselor farmaceutice neautorizate. Datele statistice arată că spre sfârșitul anului 2011 în NSM erau înregistrate peste 6500 de denumiri de medicamente.

Bineînțeles, una din principalele reforme în domeniu vizează stabilirea prețurilor la medicamente. În 2010, Guvernul a operat ajustări și modificări ale politicii de control a prețurilor la medicamente, aprobând Regulamentul cu privire la modul de stabilire și înregistrare a prețurilor de producător la medicamente (HG nr. 525 din 22.06.2010). Hotărârea în cauză specifică faptul că din toamna anului 2010 în Republica Moldova este lansată procedura de înregistrare a prețului de producător la medicamente. De menționat că Republica Moldova era unica țară din regiune care, pînă la aprobarea acestui Regulament, nu dispunea de o atare procedură de înregistrare a prețurilor. Mai mult, în scopul evitării unor riscuri legate de fluctuațiile pe piața valutară, prețul de producător este înregistrat la începutul fiecărui an calendaristic în lei moldovenești cu referință la valuta pe care o propune producătorul (euro sau dolari SUA), conform cursului valutar al BNM la data înregistrării prețului de producător.

În practica internațională sunt cunoscute mai multe metode de reglementare a prețurilor la medicamente, printre care s-ar putea de menționat: a) înregistrarea prețurilor de producător; b) aplicarea adaosului comercial diferențiat; c) negocieri de prețuri în funcție de volumul convenit pentru contractare; d) liste de medicamente rambursate/compensate, prețurile cărora sunt stabilite în comparație cu prețurile din diferite țări de referință; e) reglementarea prețurilor la medicamentele noi sau cele costisitoare; f) înghețarea de prețuri la medicamentele vechi etc.

Cu toate acestea, înregistrarea prețurilor de producător care a fost acceptată de Republica Moldova, este o practică folosită de multe țări din lume. Iar, în luarea deciziei de aprobare a prețului de producător de țările care au acceptat practica de înregistrare a prețurilor de producător, sunt folosite diferite criterii de referință. Spre exemplu, Austria a folosit prețul maxim justificat de situația economică a țării după consultarea cu Comisia de Prețuri din această țară. Din anul 1999, în rezultatul modificării actelor normative, Ministerul Sănătății fixează prețul doar la medicamentele cu prețuri excesive. Grecia fixează prețul pentru medicamentele de import, fiind comparate cu cele mai joase prețuri din Uniunea Europeană.¹⁵

Potrivit experților în domeniu¹⁶ cele mai recente modificări efectuate în actele normative ale României prevăd procedura de avizare a prețurilor de producător, în baza comparării prețului cu cel mai mic sau cel mult egal cu media a trei celor mai mici prețuri al aceluiași medicament din țările incluse în lista țărilor de referință, prevăzută de Normele privind

modul de calcul al prețurilor la medicamentele de uz uman. Practic, cadrul legislativ privind reglementarea prețurilor la medicamente în România este în continuă ajustare. Cât privește spațiul CSI cele mai recente modificări ale reglementărilor de formare a prețurilor sunt în Federația Rusă. Ajustările cadrului legislativ inițiate de Rusia sunt orientate spre consolidarea controlului asupra prețurilor de producător la medicamentele esențiale, prin înregistrarea prețului de producător, complementar la reglementarea privind aprobarea și înregistrarea mărimii adaosului comercial din partea distribuitorilor și farmaciilor.

Astfel, într-un final se așteaptă ca reforma să aibă un impact nu doar la asistența cu medicamente prin farmaciile comunitare, dar și la aprovizionarea instituțiilor medico-sanitare publice cu medicamente. În Moldova achiziționarea produselor farmaceutice din banii publici se efectuează în baza procedurilor de achiziții publice, anual, fiind determinați furnizorii pentru asigurarea cu medicamente pentru următorul an. Perioada de organizare a licitațiilor anuale include lunile august–noiembrie, anticipat începerii unui nou an bugetar. Criteriul de bază în definirea câștigătorului licitației este oferta, calificată ca fiind cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

15 Ibidem.

16 Rita Seicaș, Centrul PAS: Monitorul Sănătății, Chișinău 2011

4. Modalități de funcționare ale pieței medicamentelor.

Producători, intermediari, prețuri.

Pe piața farmaceutică din Republica Moldova activează cca 30 de întreprinderi producătoare de medicamente.¹⁷ Majoritatea din acestea sunt aprobate și certificate de către Agenția Medicamentului și ca principali importatori de medicamente. Totuși, în pofida numărului relativ mare de producători locali, precum și celor care realizează importul de medicamente, percepția generală a populației este că prețurile prestate de operatori pe piața farmaceutică sunt destul de mari, în particular pentru unele preparate greu de găsit, dar care uneori creează situații artificiale de deficit pentru potențiale majorări de prețuri.

Bineînțeles că aceasta duce la inaccesibilitatea produselor farmaceutice. Impactul social al prețurilor înalte este deosebit de puternic dacă ținem cont de faptul că de produse farmaceutice au nevoie în mod prioritar reprezentanții unor grupuri sociale vulnerabile din punct de vedere economic, inclusiv copiii și persoanele în etate. Periodic apar și insatisfacții legate de calitatea unor produse farmaceutice. Analiza prețurilor în dinamică pe parcursul ultimilor șase ani denotă o majorare aproape constantă a acestora.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, rata de creștere a prețurilor la medicamente a atins o valoare record de 29,2% în

17 <http://www.scribd.com/doc/74296856/Lista-intreprinderilor-farmaceutice-produc%C4%83toare-de-medicamente-din-Republica-Moldova>

anul 2006, în rezultatul aplicării TVA de 8% la medicamente. În următorii patru ani indicele mediu de creștere a prețurilor la produsele farmaceutice a fost de 11,8%, pentru ca în 2011 să se înregistreze o scădere a prețurilor de cca 3%. Raportul intitulat „Darea de Seamă” pentru 2011 a Agenției Medicamentului indică valori similare privind creșterea prețurilor pe piața farmaceutică din Moldova¹⁸, inclusiv potrivit oficialilor acestei agenții.¹⁹ Totuși, după câțiva ani de creștere continuă a prețurilor, în anul 2011 prețurile la medicamente erau de 3,4 ori mai mari decât în anul 2000. Pentru comparație, indicele general al prețurilor de consum în anul 2011 era de 2,7 ori mai înalt decât în 2000; astfel, se poate constata că prețurile la medicamente au crescut cu ritm accelerat. În anul 2012, primele două luni au fost caracterizate printr-o scădere foarte mică a prețurilor la medicamente (-0,3% medie lunară), efecte care ulterior au fost pierdute din cauza creșterii prețurilor cu 1,2% în martie-aprilie.²⁰

Legea cu privire la activitatea farmaceutică indică mecanismul de funcționare și formare a prețurilor pentru medicamente. Acest mecanism prevede aplicarea unui adaos comercial de pînă la 40% la prețul liber de livrare al producătorului autohton sau la prețul de achiziție de la producătorul (distribuitorul) de peste hotare, din care: a.) pînă la 15% pentru agenții economice care importă medicamente, indiferent de numărul de intermediari; b.) pînă la 25% pentru farmacii. Anterior, am menționat despre noul regulament de înregistrare a prețului de la producător. Or, conform acestui

18 <http://amed.md/Darea%20de%20seama%20AM%202011.pdf> (pag. 26)

19 <http://allmoldova.com/ro/int/interview/rita-seicas-081211.html>

20 Termeni de referință. Analiza transparenței și eficienței reglementărilor pe piața farmaceutică, iunie 2012, www.soros.md

regulament, la etapa includerii pe piața din Moldova a produsului urmează să fie luat în calcul prețul de referință din 15 țări europene. Dintre acestea se selectează trei țări unde este prezent medicamentul și unde prețul este mai mic și se face în final o medie a acestuia. La fel se procedează și pentru produsele din spațiul CSI, caz în care drept țări de referință se iau Federația Rusă, Ucraina și Belarus. Un alt aspect specificat în Regulamentul cu privire la modul de aprobare și înregistrare a prețurilor de producător la medicamente este criteriul de evaluare și aprobare a prețului pentru medicamentul generic. Hotărîrea de Guvern nr. 525 din 22.06.2010 stabilește că prețul medicamentului generic va fi în mărime de pînă la 65% din prețul medicamentului original.

Problema prețurilor de pe piața farmaceutică din Moldova a fost abordată la nivel guvernamental în mai 2010, în particular de către Prim-ministru, în contextul scumpirii continue a medicamentelor.²¹ Acestea au fost examinate public²² unde s-au discutat rezultatele unei analize a pieței, fapt pentru care s-a constatat că „pe 22 de poziții de medicamente care se vînd în Moldova și România, în unele cazuri, diferența de preț ajunge și pînă la 862%”. La aceeași ședință publică s-a menționat că “Republica Moldova este singurul stat din regiune unde la începutul anului nu se fac publice prețurile medicamentelor de la producător, iar aceasta permite speculații la stabilirea prețului de vînzare a medicamentelor”. Din aceste considerente, Ministerul Sănătății a propus aprobarea de către Guvern a Regulamentului menționat în această analiză privind formarea și controlul prețurilor la medicamente.²³

21 Ibidem.

22 <http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=9039579&y=2010&m=05&p=3>

23 <http://www.amed.md/hotarire525.pdf>

5. Unele clișeele de pe piața farmaceutică din Moldova.

Chiar dacă populația încearcă să economisească, inclusiv din contul sănătății, medicamentele sunt un produs care se bucură de o cerere înaltă, puțin elastică la variațiile prețurilor. Aceasta creează premise și incitații foarte puternice pentru aranjamente corupte care duc la stabilirea unor prețuri neobișnuit de înalte pentru medicamente în Moldova. Aceste motivații sunt amplificate de faptul că peste 80% din medicamentele consumate în Republica Moldova sunt de import, ceea ce face produsele respective vulnerabile la unele probleme sistemice cu care se confruntă Moldova în facilitarea comerțului internațional (inclusiv corupția în organele care trebuie să faciliteze comerțul internațional).

Astfel, obiectivul principal pe care și l-a stabilit guvernul în domeniul farmaceutic este stabilirea unor prețuri reale și oferirea unor medicamente calitative populației, prin fortificarea capacităților instituționale, dar și formularea reglementărilor mult mai clare. În vederea realizării acestor obiective printr-o hotărâre de guvern a fost adoptat Catalogul Național de Prețuri (CNP) la medicamente. O altă măsură, luată în scopul contracarării „schemelor ilicite de import” a fost decizia din septembrie 2010 de a crea Serviciul de avizare și monitorizare a prețurilor la medicamente, în atribuțiile căruia intră și evidența Catalogului Național de prețuri la medicamente. Utilizând instrumente cu caracter eminamente administrativ și, fără a încerca să consulte părțile implicate, intervenția Guvernului a generat reacție de nemulțumire din partea unor

importanți actori din domeniu, inclusiv din partea unei asociații a farmaciștilor, precum și din partea unor importatori.²⁴

Investigațiile operative ale organelor de control denotă prezența unor scheme frauduloase, care conduc la majorarea neîntemeiată a prețurilor la medicamente. În așa mod, prețurile la medicamente în Republica Moldova sunt mai mari de câteva ori față de cele atestate în țările vecine. Manifestările vizate constituie o formă de „legalizare” a eludării exigențelor la formarea prețurilor pe piața medicamentelor din Republica Moldova și compromit politicile statului în asigurarea populației cu medicamente eficiente, calitative și la prețuri accesibile.

Totuși, aranjamente există, ținând cont de faptul că piața farmaceutică este una din cele mai profitabile. Or, recente cazuri de rezonanță²⁵ și investigații jurnalistice²⁶ denotă înțelegeri de cartel și scheme frauduloase, atât la import, cât și la comercializarea produselor farmaceutice pe piața locală. Astfel că aplicarea procedurii de înregistrare a prețurilor de producător la medicamente ar putea permite asigurarea controlului din partea statului asupra prețurilor pe piața farmaceutică internă. Noul Regulament stabilește că producătorii sau reprezentanții acestora declară prețurile la începutul fiecărui an calendaristic, respectiv, prin acesta se așteaptă că vor dispărea problemele legate de activitățile „off-shore”, prin intermediul cărora sunt importate o bună parte din medicamentele plasate pe piața internă.

24 Ibidem.

25 <http://www.union.md/uinfo/actual/dezvaluiri-socante-despre-piata-farmaceutica-din-r-moldova>

26 <http://dreptate.md/article/show/62/cadouri-de-milioane-pentru-regii-pastilelor-din-moldova>

6. Concluzii și recomandări

Fără îndoială că inițiativa Guvernului de a îmbunătăți accesul la medicamente prin perfecționarea cadrului normativ care vizează reglementarea prețurilor este de apreciat. Totuși, potrivit experților în domeniu, introducerea procedurii de avizare a prețului de producător și înregistrarea lui în Catalogul Național de Prețuri, s-a efectuat fără o evaluare complexă a relevanței mecanismului preluat din practica internațională pentru a fi aplicat în condițiile Republicii Moldova, inclusiv a factorilor determinați în selectarea metodei de formare și control al prețurilor.²⁷ În linii mari, reforma vizează doar un aspect (și anume controlul prețului) de creștere a accesibilității la medicamente, ceea ce nu este suficient fără abordarea altor factori (prescrierea, optarea pentru medicamentele esențiale, extinderea listei medicamentelor compensate etc.).

Cadrul de reglementare cu privire la achizițiile publice de medicamente este incomplet. AM nu poate asigura pe deplin derularea adecvată a achizițiilor publice centralizate de medicamente, ținând cont de faptul că Inspectoratul Farmaceutic este în cadrul Agenției, iar aceasta deseori este acuzată de conflict de interese. În plus, implementarea reformei a fost făcută cu deficiențe în dirijare și comunicare, care au creat tensiune între toți participanții sistemului de aprovizionare cu medicamente: farmaci, depozite și instituții medico-sanitare publice, precum și pacienți. La fel, experții sunt de părere că mecanismul selectat pentru re-

27 Monitorul Sănătății:Expres Analiză, 2011

glementarea prețurilor are mai multe riscuri, printre care: micșorarea și modificarea sortimentului de medicamente; dispariția unor medicamente vitale; micșorarea numărului de producători înregistrați și respectiv limitarea concurenței; o potențială dispariție de pe piață a medicamentelor ieftine cu reorientarea spre cele scumpe; etc.

Guvernul *trebuie să întreprindă în continuare măsuri pentru asigurarea accesului populației la medicamente, prin reorientarea politicii de înregistrare a prețului de producător în primul rînd pentru medicamentele compensate de CNAM*, cu extinderea ulterioară asupra listei de medicamente esențiale. În pofida tuturor divergențelor, *trebuie să se continue implementarea reformei lansate, cu efectuarea analizei complexe pentru a îmbunătăți instrumentele de re-*

glementare a prețurilor și a evita potențialele riscuri enunțate. Ar trebui să se recurgă și la majorarea listei medicamentelor compensate pentru maladiile cu impact asupra sănătății publice. O mare atenție ar trebui să aibă mecanismul de reglementare a prețurilor. Astfel, odată cu controlul prețului de producător de implementat și alte instrumente pentru reglementarea prețurilor la medicamente, în particular să se meargă pe o *acordare diferențiată a TVA*, precum și *stabilirea adosului comercial diferențiat*. Trebuie să se mizeze pe o dezvoltare a capacităților instituționale a Agenției Medicamentului, în particular, *de a se găsi pîrghii de contracarare a conflictului de interese a AM în procesul de achiziții publice a medicamentelor, inclusiv prin stabilirea unor criterii transparente, integre și oneste de evaluare a ofertanților.*

NOTE

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

